

SLAVNOSTNA AKADEMIJA

**20. LET PRVIH VOLITEV V PRVI
DRŽAVNI ZBOR RS**

zbornik povzetkov

6. 12. 2012

Kazalo

dr. Mitja Slavinec	4
dr. Gregor Virant	5
mag. Blaž Kavčič	7
dr. France Bučar	8
Alojz Peterle	9
Jožef Školč	9
Janez Podobnik	10
Franc Feri Horvat	10
France Cukjati	11
dr. Pavel Gantar	11
Ljubo Germič	12
dr. Spomenka Hribar	13
Ivo Hvalica	13
dr. Marko Pavliha	13

PROGRAM SLAVNOSTNE AKADEMIJE

HIMNA:

Parlament Dixie Band

UVODNI NAGOVOR:

dr. Mitja SLAVINEC

predsednik Društva poslancev 90

POZDRAVNI NAGOVOR:

dr. Gregor VIRANT

predsednik Državnega zbora RS

GOSTUJOČI GOVORNIKI:

mag. Blaž KAVČIČ

predsednik Državnega sveta RS

dr. France BUČAR

predsednik prve večstrankarske Skupščine RS

Alojz PETERLE

predsednik prve Vlade RS

SLAVNOSTNI GOVORNIKI:

Jožef ŠKOLČ

Janez PODOBNIK

Borut PAHOR

Franc (Feri) HORVAT

France CUKJATI

dr. Pavel GANTAR

Ljubo GERMIC

nekdanji predsedniki DZ

dr. Spomenka HRIBAR

Ivo HVALICA

dr. Marko PAVLIHA

funkcionarji Društva poslancev 90

Kulturni program med nagovori in na prednovoletnem sprejemu v predverju:

Parlament Dixie Band in Glasbena šola Trbovlje

DR.

Mitja Slavinec

predsednik Društva
poslancev 90

DR. MITJA SLAVINEC

Društvo poslancev 90 s preko 260 sedanjih in nekdanjih poslancev Državnega zbora RS ter evropskega parlamenta ima ob povezovanju članic in članov ter izmenjavi izkušenj glavno poslanstvo **širjenje vrednot parlamentarizma in demokracije**.

Društvo želi s svojim delovanjem izboljšati okrnjen ugled slovenskega parlamentarizma in politike nasploh ter na nadstrankarski način graditi most med različnimi političnimi interesi, ki morajo biti namenjeni blaginji ljudi in obči blaginji. Glede na kadrovsko strukturo ter številne izkušnje aktualnih in bivših poslancev je društvo pomemben segment naše družbe na civilnem, političnem in gospodarskem področju, ki ga je smiselno v čim večji meri aktivirati za družbeni in gospodarski razvoj Slovenije.

V društvu ne pristajamo na posploševanje in pavšalne ocene o skorumpiranosti politike. Posamezne ekscese je treba zaznati in obsoditi, vsem drugim pa moramo zaščititi osebno integriteto in človekovo dostojanstvo. Trenutno uveljavljena slika o politiki in politikih je prav gotovo krivična, žaljiva in omalovažujoča za veliko večino tukaj prisotnih, katerih osebna izkušnja je drugačna. Za politiko se niso odločili iz osebnih interesov ampak, da bi vsak po svojih močeh pripomogel k splošnemu napredku.

Žal realnost pogosto upravičeno kaže, da ne živimo v državi, ki je enakopravna za vse državljane. Pravna država zmeraj bolj postaja država pravnikov, ki vse pogosteje ne določajo zgolj pravnega reda, temveč po eni strani vsebine do absurda zbirokratizirajo, po drugi strani so ugrabili zdravo kmečko pamet in kar je najhujše, odvetniki lahko iz procesnih razlogov za evidentno krive dosežejo oprostilno sodbo. Ali je nekaj narobe z zakonodajo, ali pa s tolmačenjem le-te. Vsa čast in zahvala pa seveda pravnikom, ki delajo strokovno in odgovorno.

Rešitev ni v nadaljnjem rušenju političnega sistema in omalovaževanju politikov. Rešitev tudi ni v medijskem pogromu in tendencioznem ustvarjanju afer. Nekateri kot da tekmujejo, kdo bo bolj žaljiv in pod krinko javnega interesa problematizirajo povsem banalne zadeve. V tem primeru se res moramo vprašati, kdo se bo sploh še odločil za politiko. Verjetno je nekaterim elitam to tudi interes, da bodo v politiki le od nekoga odvisni in lahko vodljivi posamezniki. Rešitev je v zagotavljanju integritete politike in inštitucij ter kategorično in nedvoumno distanciranje od vseh nepoštenih in neetičnih delovanj.

V društvu poslancev 90 želimo dati podporo vsem tistim, ki so pošteno in v duhu vrednot, pridobljenih z osamosvojitvijo, izpolnjevali in še izpolnjujejo svoje naloge in pomagajo graditi našo mlado državo. Zato smo na zadnjem občnem zboru sprejeli poziv, naj poslanci sprejmejo svoj etični kodeks, ki bi omogočal obravnavo negativnih izjem in s tem pomagal dvigniti ugled poslanske funkcije.

Slavnostna akademija ob 20. obletnici volitev v prvi Državni zbor lepo kaže, da se politika lahko poenoti in da v okolje lahko sporoča obetavne signale. Na enem mestu je zbran celotni aktualni politični vrh in vsi, ki so od samega začetka mlade države kreirali našo politiko. Želimo si, da današnji dogodek ne bi bil zgolj nostalgično obujanje spominov, temveč zgled in obet, da sodelovanje je možno in da na ta način lahko rešimo marsikatero težavo.

Ob 20 letnici volitev v prvi državni zbor v imenu društva in v svojem imenu čestitam vsem, kolegicam in kolegom, ki častno, pošteno in v duhu etičnih vrednot izpolnjujejo poslanstvo v mandatu, ki so ga sprejeli ali ga bodo v prihodnjih mandatih z izvolitvijo.

DR.

Gregor Virant

predsednik Državnega zbora RS
od 21.12.2011

DR. GREGOR VIRANT

Spoštovani,

pred natanko 20. leti so potekale prve volitve v Državni zbor. Eno izmed vprašanj, s katerimi se Državni zbor danes sooča, je, kako izboljšati njegov ugled.

Ugled državnega zbora je na kritično nizki ravni, na eni najnižjih v zgodovini samostojne Slovenije. Razlogi so gotovo v določeni meri objektivne narave. V času gospodarske in finančne krize mora državni zbor sprejemati številne nepriljubljene ukrepe. Nezadovoljstvo ljudi z gospodarskim in socialnim položajem se usmerja v politični vrh ne glede na to, ali je ta za vse težave neposredno odgovoren. Celo slabo delovanje institucij, za katere sicer državni zbor ni pristojen, se vsaj posredno pripisuje poslankam in poslancem. To ni slovenska posebnost, parlamentarci so enako "na udaru" javnosti tudi v drugih državah. To moramo vzeti v zakup kot sestavni del naše službe.

Bolj pa se moramo posvetiti subjektivnim razlogom za nižanje ugleda parlamenta, torej tistim, ki jih lahko odpravljamo. Veliko jih je in vsak od nas jih verjetno vidi nekoliko drugače. Naj naštejemo nekaj tistih, ki jih sam štejem za pomembne.

Prvič, poslanske "afere". V tem mandatu se jih je zvrstilo kar nekaj. Njihova skupna značilnost je, da obstajajo javno predstavljena dejstva, ki kažejo na nezakonito in/ali neetično ravnanje poslancev v preteklosti, in da je javnost ravnanje večinsko obsodila.

V enem primeru imamo opravka celo s sodno ugotovljeno (in to celo na dveh stopnjah) goljufijo, v drugem primeru z odvzemanjem magisterija zaradi plagiatstva, v tretjem primeru s kopico kazenskih postopkov zaradi poslovnih goljufij... Posledica teh afer je grenak občutek razočaranja ljudi, ki bi si želeli, da jih v sistemu posredne demokracije predstavljajo posamezniki z visokimi etičnimi standardi.

Stranke oziroma poslanske skupine so se praktično v vseh primerih odločno in ostro (nekatero pravočasno, druge za zaostankom) odzvale s pozivom k odstopu ali celo z izključitvijo, v drugih primerih pa ne. V nobenem primeru pa ni prišlo do odstopa poslanca, kar v ljudeh ustvarja tudi občutek nemoči in gnev, ki se usmeri proti instituciji kot celoti. Poslanske afere, ki ne doživijo epiloga z odstopom, vržejo slabo luč na celoten parlament, na vse poslanke in poslance.

Kaj lahko storimo, kako lahko ukrepamo v takih primerih? Znano je, da poslancu preneha funkcija samo v primeru pravnomočne obsodbe na (nepogojno) zaporno kazen v trajanju najmanj šest mesecev. Poslanca ni mogoče razrešiti ali prisiliti k odstopu. Ena možnih rešitev je sprejem etičnega kodeksa, ki bi ga podpisali vsi poslanci in poslanke, predvidel pa bi oblikovanje častnega razsodišča, sestavljenega iz uglednih, politično neodvisnih oseb. Častno razsodišče bi na predlog poslanskih kolegov ali državljanov neodvisno od morebitnih sodnih in drugih postopkov obravnavalo dejanske in etične vidike spornih primerov in sprejelo priporočila. V primerih hudih etičnih kršitev, ki bi lahko močno vplivale na ugled parlamenta, bi častno razsodišče priporočilo odstop. Poslanca, ki bi bili pozvani k odstopu, bi njihov podpis pod etičnim kodeksom in čast zavezovala, da poziv spoštujejo. Ureditev bi lahko nadgradili z možnostjo državnega zbora, da s kvalificirano (dvtretjinsko) večino takšnemu poslancu odvzame mandat, če se za odstop ne odloči sam. Zavedam se, da takšna ureditev prinaša določena tveganja, zato bi bilo treba o rešitvah še temeljito premisliti.

Pomemben premik bi bila tudi personalizacija volilnega sistema - uveljavitev preferenčnega glasu, ki bi dal volivcem odločilen vpliv na izvolitev konkretnih kandidatov. Razmisliti bi kazalo tudi o možnosti odpoklica poslanca s strani kvalificirane večine volivcev v njegovem volilnem okraju. Vendar je v proporcionalnem volilnem sistemu taka rešitev problematična, saj bi lahko privedla do velikih političnih zlorab.

Drugi problem, ki ga zaznava javnost, je zmanjševanje vloge parlamenta v razmerju do vlade. To je trend, ki ga zaradi številnih razlogov (eden od njih je tesna povezanost, soodvisnost zakonodajne in izvršilne veje oblasti), poznajo v vseh parlamentarnih državah. Javnost pogosto na parlament gleda kot na "glasovalni stroj" za uveljavljanje volje predsednika vlade, ministrov in strankarskih vrhov. Ta vtis je sicer pretiran, vendar je tudi po moji oceni samostojnega, kritičnega razmišljanja med izvoljenimi predstavniki ljudstva premalo.

Kako pravzaprav poteka "tehnologija" parlamentarno - vladnih odnosov, ko gre za sprejemanje zakonov, proračuna in drugih najpomembnejših političnih odločitev? V sedanjem mandatu je skrbno dodelan proces "koalicijskega usklajevanja", preko katerega so poslanske skupine koalicije vključene v proces odločanja, še preden je predlog zakona formalno vložen v zakonodajni postopek. V tej fazi poteka intenzivna razprava o zakonskem predlogu v poslanskih skupinah, tej razpravi pa sledi koalicijsko usklajevanje med poslanskimi skupinami in ministrom, ki je predlagatelj zakona. Za razliko od mandata 2004-2008 v tem mandatu ni bilo sklenjeno "partnerstvo" z opozicijo, ki bi tudi opozicijske poslanske skupine že v zgodnji fazi vključilo v proces odločanja. Proces koalicijskega usklajevanja po mojem mnenju ne slabi parlamentarne demokracije, temveč olajšuje delo državnega zbora in povečuje njegovo učinkovitost. Ključno pa je, da ta proces poteka demokratično in odprto in da ne izključuje vseh demokratičnih poslovnih mehanizmov v kasnejšem formalnem zakonodajnem postopku. Razumeti ga je treba kot nekakšno politično pripravo na formalni proces demokratičnega odločanja.

V formalnem zakonodajnem postopku pa imajo ne glede na predhodna usklajevanja vse koalicijske poslanske skupine in vsak poslanec posebej pravico vlagati amandmaje, podpreti opozicijske amandmaje in glasovati v nasprotju z večinsko usklajenimi odločitvami koalicije. Vse to se občasno tudi dogaja, vendar v tem mandatu očitno prevladuje "timski duh" in so takšne situacije relativno redke. Problem "glasovalnega valjarja", kot ga zaznava javnost, je torej v resnici manjši kot zgloda navzven, predvsem zaradi (povsem legitimne) intenzivne politične predpriprave zakonodajnega postopka v okviru koalicijskega usklajevanja. Več pozornosti bi bilo treba nameniti opozicijskim predlogom in amandmajem, saj je praksa, po kateri se ti "po definiciji" zavrnejo kot slabi in nekonsistentni (češ, vlada bo pripravila boljše, "sistemske rešitve"), slaba.

Delež sprejetih opozicijskih predlogov je po mojem mnenju pomemben kazalnik odprtosti in demokratičnosti vladajoče večine. Prav tako bi morali po mojem mnenju koalicijske poslanske skupine in posamezni poslanci v fazi koalicijskega usklajevanja v preučevanje vladnih predlogov vložiti več kritičnega razmišljanja, pri tem pa čim več sodelovati z zainteresirano javnostjo in zahtevati od vlade precizno oceno učinkov. Koalicijski parlamentarci bi morali biti do vlade zahtevnejši in bolj kritični, vlada pa bi morala njihove zahteve in kritike spoštljivo obravnavati. To je za vlado priporočljivo tudi iz čisto pragmatičnih razlogov. Če vlada v fazi koalicijskega

mag.

Blaž

Kavčič

predsednik Državnega sveta RS

usklajevanja prisluhne poslanskim pripombam, kritikam in predlogom, bodo tudi najbolj kritični koalicijski parlamentarci v kasnejšem formalnem zakonodajnem postopku predloge zakonov odločno podpirali. Če strnem: predstava, da je parlament le nekakšen vladni glasovalni stroj, je daleč pretirana, vsekakor pa je nujen bolj poglobljen, bolj kritičen in zahteven odnos parlamentarcev do vlade in njenih predlogov.

Tretji problem je zelo elementaren - medčloveški odnosi med poslankami in poslanci v državnem zboru. Razprave *ad hominem*, žaljivi vložki, podtikanje slabih namenov in podobno - vse to kvari odnose med devetdesetimi posamezniki, ki bi morali kljub različnim stališčem in interesom delovati kot sodelavci. Na ugled parlamenta vsa ta negativna energija deluje zelo slabo. Prepričan sem, da državljanov ne motijo odločne, ostre in strastne razprave, tudi če se z njimi ne strinjajo. Motijo jih nedostojni, nekulturni vložki, ki avtorjem nikakor niso v čast. Vsi skupaj, zlasti pa predsedujoči in vodje poslanskih skupin, bi morali narediti vse, da do takšnih nastopov ne prihaja. V parlamentu seveda poteka tudi politična tekma, vendar mora biti ta v okviru proceduralnega in kulturnega "fairplaya", tako da si lahko po vsaki seji vsi sodelujoči pogledajo v oči in sežejo v roke. Javnosti bi morali z medsebojnim spoštovanjem pokazati, da smo, čeprav različno misleči, sodelavci za skupno dobro državljanov Slovenije. Globoko nezaupanje, izraženo v zahtevi po grafološkem preverjanju poslanskih podpisov (zgodba je bila kasneje "nadgrajena" celo s policijsko preiskavo), je bilo eden vrhuncev negativnega vzdušja v državnem zboru.

Uspešnost in ugled vsake organizacije je odvisen od ljudi, ki jo sestavljajo in predstavljajo. Z državnim zborom ni nič drugače. Zato bi morale vse politične stranke stremeti k čim boljši sestavi državnega zbora. Kvaliteto in ugled bodo državnemu zboru zagotovili samo umsko in čustveno inteligentni, etični, izobraženi, razgledani, kulturni, samostojno misleči, kritični in neodvisni posamezniki na poslanskih sedežih. Ali je to iluzija ali realna možnost, bo pokazal čas, torej prihodnji mandati.

MAG. BLAŽ KAVČIČ

23. december zavzema v spominu Slovencev posebno mesto. 23. decembra 1990 smo se na plebiscitu odločali o zgodovinskem koraku iz naroda v nacijo.

23. decembra 1991 je takratna skupščina sprejela prvo slovensko ustavo, 23. decembra 1992 pa sta se na ustanovni seji prvič sestala Državni zbor in Državni svet. To so trije mejniki naše državnosti in temelji Državnega zbora in Državnega sveta kot organov, ki imata svoje mesto v okviru zakonodajne funkcije oblasti.

Državni svet je v dvajsetih letih pomembno dopolnjeval delo Državnega zbora in sooblikoval zakonodajo mlade države. Z uporabo mehanizma *uravnoteženja in zavor* je tudi uspešno izvajal nadzorno ustavno vlogo. Kajti za demokracijo je najbolj nevarno, če se oblast odtuji od ljudi, če se politika zapre vase, izgubi občutek za resnične razmere, če ne posluša in ne upošteva nikogar mimo sebe.

Tvorci slovenske ustave so Državni svet predvideli kot eno od varovalk zoper morebitno odtujevanje in samovoljnost politike. Intenzivnejši stik med sodobno koncipiranim drugim parlamentarnim domom in organizirano strokovno civilno družbo lahko predstavlja manjkajoči člen za zmanjševanje demokratičnega primanjkljaja.

DR.

France Bučar

predsednik prve večstrankarske
skupščine RS

mandat od 9. 5. 1990 do 23.
12. 1992

Z vključevanjem mnenj, stališč in pripomb strokovne in vse zainteresirane civilne družbe oziroma nevladne sfere v zakonodajni postopek, pomaga Državni svet širiti prostor aktivnega državljanstva in demokracije. To je poleg nadzorne in svetovalne vloge pomembna dodana vrednost, ki jo Državni svet prispeva v politični sistem. Glede na uveljavljeno nezdržljivost funkcije župana s funkcijo poslanca pa je končno nastopil tudi čas za resen razmislek o morebitnem povečanju pristojnosti Državnega sveta na področju lokalne in regionalne samouprave. K boljšemu delovanju v okviru veljavne ustave bi bistveno prispevala tudi že večkrat predlagana sprememba Poslovnika Državnega zbora in uvedba četrtega branja zakonov. S tem bi lahko dosegli hitrejše in cenejše sprejemanje boljših zakonov brez nepotrebnih blokad.

Ob razmisleku o različnih vidikih nadaljnjega razvoja slovenskega parlamentarizma in političnega sistema se je smiselno vprašati, ali stanje v družbi pri nas in v svetu resnično daje trdno podlago za prepričanje, da je pametno vso moč odločanja o najpomembnejših vprašanjih prepustiti v celoti in izključno političnim strankam, ali je vendarle pametno imeti možnost drugega mnenja? Tako v teoriji kot v praksi se soočamo z novim, moderniziranim pristopom k parlamentarizmu, ki je bistveno bolj naklonjen dvodomnosti in je bil na enem od nedavnih zasedanj Interparlamentarne unije Združenih narodov eksplicitno priporočen državam članicam.

DR. FRANCE BUČAR

Z vsakim sporočilom svojemu okolju se vzpostavlja trajna povezanost med avtorjem sporočila in njegovim okoljem, celo če sporočilo ni njemu neposredno namenjeno. Povzroči spremembe, zelene ali nezelene, zaznavne ali povsem neopazne. Ne samo v okolju, ki mu je namenjeno, ampak tudi pri avtorju samem. Z vsako izrečeno besedo nismo več isto kot smo bili pred njo. Postajamo hkrati oblikovalec novega sveta in njegov ujetnik. Te spremembe terjajo stalno vzpostavljanje skladnosti med nami in okoljem, ki ni nujno samodejna in terja tudi zavestno prizadevanje. Taka ostaja tudi odgovornost, ki nikoli ne preneha, ker nikoli ne moremo doseči, da nekaj ni bilo, kar je bilo.

Lahko se spreminja cilj, nikoli odgovornost. Formalna odgovornost, še bolj zavezanost ciljem, prehaja iz formalne v trajno sestavino naše istovetnosti.

Tako je naše delo v ustvarjanju samostojnosti slovenske države ustvarilo trajno povezanost med nami in novo državo, pa tudi trajno soodvisnost med državo in njenimi ustvarjalci.

Če je po eni strani država izrazito racionalna pravna zgradba in politika dejavnost, ki iz te racionalnosti izhaja in jo vzdržuje, pa to ni poslovna skupnost, ki bi temeljila izključno na poslovnih načelih daj-dam, kjer se z izpolnitvijo pogodbenih obveznosti prekinejo tudi vsi poslovni odnosi. Naša država je nastala kot sad visokih etičnih načel in osebne zavezanosti tem načelom, temelječi na zreli osebni integriteti vseh dejavnikov pri njenem ustvarjanju, posebej takratnih poslancev. Ta načela sama po sebi nimajo pravne moči, lahko pridejo celo do kolizije s pozitivnim pravom. Vendar ne država, ne njen pozitivni pravni red ciljev samostojne državnosti ne moreta doseči, če v vseh svojih dejavnostih ne temeljita na načelih, ki so bili podlaga njene ustavitve. Formalni poslanski mandat njenih oblikovalcev je prenehal. Ni pa se

Alojz Peterle

predsednik prve Vlade RS

Jožef Školč

predsednik DZ

mandat od 16. 9. 1994 do 28. 11. 1996

prekinila trajna povezanost med njimi in državo. In če te ni, je samo pravni red bistveno premalo za njeno življenje.

Formalno je naša država nastala s pravnim redom. Pravni red sam pa je lahko nastal šele z dozorevanjem državotvornih etičnih načel v zavesti naših ljudi. Ko se je proces obrnil, se je začela kriza. Pokazala je svoje prave korenine.

ALOJZ PETERLE

Državnozborske volitve jeseni 1992 so bile prve demokratične parlamentarne volitve v samostojni Sloveniji.

Glavna naloga nove zakonodajne oblasti je bilo nadaljevanje demokratičnega in državotvornega reformnega dela po osamosvojitvi na podlagi nove ustave.

Skupaj smo doživeli prvo gospodarsko rast in živahno politično dogajanje, v katerem je prišlo do zamenjav v Državnem zboru in v vladi, do afer in do politične polarizacije, kar pa ni načelo temeljne politične enotnosti glede vstopanja Slovenije v evroatlantske integracije.

Dvajset let pozneje se soočamo s politično in gospodarsko krizo, ki odpira vprašanja o odgovornosti nosilcev javnih funkcij in njihovega razumevanja ter zastopanja skupnega dobrega oziroma nacionalnega interesa.

V tem smislu je prav, da po dvajsetih letih znova premislimo smisel, poslanstvo, pa tudi kulturo slovenskega parlamentarizma.

Če nočemo ogroziti pridobljene suverenosti, je ob vsem spoštovanju različnosti potreben na ustavi in na resničnosti utemeljen nov »slovenski skupaj«. Ne morem si ga predstavljati brez kakovostne parlamentarne dimenzije, brez državotvornega in v skupne imenovalce težečega dela Državnega zbora RS, kot institucije z najvišjo demokratično legitimnostjo.

JOŽEF ŠKOLČ

Ozrmo se na trg pred parlamentom in širom po mestih v Sloveniji in se vprašajmo: kakšen jubilej slavimo; ali je danes čas vznesenega spomina ali smo se morali zbrati na sedmini za zgubljenimi ideali in zamujenimi priložnostmi.

Lahko (in moramo) vlečemo vzporednice s poznimi osemdesetimi leti prejšnjega stoletja. Ljudje so bili takrat, in so danes, nezadovoljni z delovanjem sistema, možnostmi gospodarskega razvoja, stanjem okolja.

Dušilo jih je marsikaj, da ne naštevam vsega in vendar obstaja pomembna razlika: takrat je večina verjela v moč svobode, demokracije, političnih in gospodarskih sprememb, osamosvojitve in svobodno povezovanje v evropske integracije.

Danes se na obzorju izrisuje brezperspektivnost, nezaupanje v vse in vsakogar, in to bi moralo skrbeti vse, ki danes sedimo tukaj. Priča smo obupni izpraznjenosti političnih idej in rušilnemu pohodu anti-politike, kot »ljudskemu« izhodu iz krize.

Ali res ne zmoremo več kritične analize stanja, natančnega seciranja situacije in končno vizij drugačnega razvoja naše in globalnih družb?

Janez Podobnik

predsednik DZ

mandat od 3. 12. 1996 do 27. 10. 2000

Franc Feri Horvat

predsednik DZ

mandat od 12. 7. 2004 do 22. 10. 2004

JANEZ PODOBNIK

Stati in obstati. V teh treh besedah vidim osnovno poslanstvo Državnega zbora, oziroma ponazarjajo odnos med njim in slovensko državo.

Po 20 letih delovanja Državnega zbora in vse od njegovega začetka predstavlja najbolj neposredno odslikavo slovenske družbe in slovenske nacije. Taki smo. Državni zbor ne more biti več in boljši kot skozi človeške, intelektualne in politične potenciale zmoremo Slovenke in Slovenci, slovenske državljanke in državljani.

Ampak to je veliko. Državni zbor predstavlja vrednostno in politično središče slovenske države in vseh njenih prebivalcev. Zato je prav, da sedimo v krogu. Kot je prav, da je po ustavni ureditvi Državni zbor temelj slovenske države. Zato je še kako pomembna čvrstost tega temelja, pomembna je njegova »statika«. Iz tega temelja raste trdnost slovenske države, po kateri bomo kot narod in nacija stali in obstali.

Krizni časi so vedno tudi priložnost za prave in drzne odločitve. Včasih se zdi kot, da pozabljamo, da Državni zbor po svoji ustavni umeščenosti presega poslanstvo in vpliv institucije predsednika republike.

Zato naj bo eno od sporočil današnjega slavnostnega srečanja, da potrebujemo »več Državnega zbora«. Tu in samo tu, v Državnem zboru Republike Slovenije prisežejo tako predsednik republike, predsednik in ministri vlade, predsednik in člani ustavnega sodišča in drugi.

Prostor, ki ga oblikuje krog elementarno vabi k pogovoru zavezuje k poslušanju in rojeva dogovore. Tak Državni zbor je pravi, takega potrebuje slovenska država.

FRANC FERİ HORVAT

20 - letnica volitev v prvi sklic Državnega zbora ima glede na mlado samostojno državo nedvomno zgodovinski pomen. Ta jubilej daje razloge za zadovoljstvo, zlasti glede na dogajanje v zadnjem obdobju pa tudi razloge za zaskrbljenost. Štiri mandate sem bil poslanec, zato sem tudi bolj občutljiv za vzpone in padce v dogajanju v DZ, kjer se zrcali vse bolj zaskrbljujoče dogajanje v slovenski politiki.

Po mojih izkušnjah je bil začetek kljub pomanjkanju izkušenj v mladi parlamentarni demokraciji bolj spodbuden.

Predvsem je bilo ozračje bolj konstruktivno; več je bilo pripravljenosti za sodelovanje večine poslanskih skupin političnih strank. Bila je večja tolerantnost. Še več: poslanke in poslanci pozicije in opozicije smo skupaj nastopali pri konkretnih projektih pomembnih za državo, za regionalno politiko itd.

Žal se je stanje iz mandata v mandat slabšalo. Bilo je vse manj pripravljenosti za sodelovanje. Vzrok je bil zlasti pri vodstvih političnih strank. Nekateri so spremenili poslance v glasovalni stroj. Iz mandata v mandat je bila očitna negativna selekcija in je vplivala na kakovost dela. In to se dogaja prav v času krize, ko bi bilo nujno več sodelovanja.

Izhod vidim v večji pripravljenosti političnih elit, zlasti strankarskih vodstev za sodelovanje. Namesto zapiranja v strankarske vrtičke in vrtove, z glavnim ciljem borbe za oblast, bi se morali obnašati kot odgovorni državniki.

Tisti, ki niso za sodelovanje in tisti brez potrebnih kompetenc (s pretežno političnim kadrovanjem) pa bi se morali čim prej posloviti.

France Cukjati

predsednik DZ

mandat od 22. 10. 2004–15. 10. 2008

DR.

Pavel Gantar

predsednik DZ

mandat od 15. 10. 2008 do 2. 9. 2011

FRANCE CUKJATI

Spoštovani kolegice in kolegi.

Lep pozdrav tudi v mojem imenu. Vesel sem tega srečanja z vami v poslanskih klopeh, v katerih smo preživeli lep in zanimiv kos življenja, na katerega smo lahko ponosni. Poslansko funkcijo smo včasih opravljali uspešno, včasih manj uspešno, a vedno – in to si upam reči – smo storili vse, da bi bili naši sadovi za državo kar najboljši.

Vedno smo tudi bili razdeljeni med koalicijo in opozicijo.

Kar naprej smo si nasprotovali, se šli verbalne spopade, do obisti analizirali napake drug drugega in vedno smo »vedeli«, kakšne skrite namene ima nasprotna stran. Skrite, to je slabe namene! Ob vsem tem pa se jezili nad predsedujočega, ki nam ni dovolil, da bi z vso sproščenostjo obdarili sogovornika z duhovitimi nazivi, ki si jih zaradi svoje »neumnosti« zasluži.

A kaj hočemo, taka je pač parlamentarna demokracija, ki veliko in zmedeno govori, a malo naredi. Kar pa naredi, pa – za čudo božje – sploh ni tako zmedeno in neumno!

Sedaj, ko iz varne razdalje gledamo parlamentarne razprave, si večkrat govorimo, da bi sedaj, po vseh teh izkušnjah, drugače govorili in delali. A verjemite – ne bi! Tudi če bi bili pri glasovanju bolj trezni in državotvorni, bi nas razprava spet in spet potegnila v kaprico nasprotovanja stališčem nasprotne strani. Tako pač je v parlamentarni demokraciji, katere naloga je, da namesto prostaških preprirov ulice javnosti ponudi urejeno parlamentarno razpravo.

DR. PAVEL GANTAR

Dvajset let pozneje, ko so sedeže v tej dvorani zasedle poslanke in poslanci prvega sklica Državnega zbora, se zdi, da je ideja parlamentarizma, ki tvori ustavno jedro koncepta posredne demokracije, v najhujši krizi doslej. Ni odveč opozorilo dr. Franceta Bučarja, da se politična moč korak za korakom seli iz parlamenta, torej iz Državnega zbora in temu ustrezno upada njegov ugled in vpliv v javnosti. Kdo še verjame, da se pomembne odločitve res sprejemajo in ne samo potrjujejo v Državnem zboru? Kakšno vlogo ima Državni zbor v sistemu »družbenega sporazumevanja«, v katerem so vse pomembne odločitve dogovorjene med socialnimi partnerji, poslankam in poslancem pa preostane samo še potrjevanje nečesa, kar je bilo dogovorjeno zunaj parlamenta?

Vzporedno s tem poteka tudi razvrednotenje funkcije poslanca. Kdo, razen tistih, ki so odvisni od strankarsko političnih nomenklatur, bo še sploh prevzel tveganje in kandidiral za to funkcijo, ki mu lahko pozneje prinese veliko težav, stigmatizacijo in izgubo zaposlitvenih možnosti? Koliko so k temu prispevali nekateri poslanci in poslanke sami, z neetičnim ravnanjem in izgubo javnega zaupanja?

Slovenski parlament potrebuje »očiščenje in pomlajenje« - ne s pomočjo velikih besed, pač pa s spremembami volilnega sistema, ki bodo volivkam in volivcem, s pomočjo absolutnega preferenčnega glasu in ukinitvijo volilnih okrajev, dejansko omogočili, da prevzamejo odgovornost za tistega, ki so ga izvolili.

Ljubo Germič

predsednik DZ

mandat od 2. 9. 2011 do 21. 12.
2011

LJUBO GERMIČ

V zadnjih dveh letih smo v Republiki Sloveniji z vidika snovanja neodvisne in samostojne države obeležili nekaj pomembnih dvajset letnic. Osamosvojitvena pot Slovenije se ni začela pred dvema desetletjema, čeprav so bili dogodki iz tega obdobja tisti, ki so bili prelomni in ključni za nastanek naše suverene države. Mednje prav gotovo sodijo tudi volitve v prvi demokratični parlament.

Obdobje volitev za prvi sklic Državnega zbora je bilo obdobje velikih pričakovanj in trdne odločenosti v drugačno prihodnost.

Volivke in volivci smo imeli možnost zaupati svoj glas tistemu, ki je najbolje odražal skupne poglede in interese v pričakovanju, da se bodo le ti skozi strpno in argumentirano razpravo zapisali v najboljše zakonske rešitve z namenom, da bi živeli bolje. In to vsi, ne le nekateri, ob spoštovanju temeljnih vrednot parlamentarne demokracije in ob jasni delitvi oblasti. Verjeli smo, da bodo cenjene moralne vrednote, da bomo strpni in da bodo naša ravnanja odgovorna. Današnje razmere nam ne potrjujejo naših pričakovanj. Ob tem velja splošno prepričanje, da se ni moč dogovoriti skoraj o ničemer.

Sam imam iz časa mojega predsedovanja Državnemu zboru kljub vsemu zelo pozitivno izkušnjo, to je soglasni dogovor na kolegiju o Dogovoru o delu Državnega zbora v času razpusta. Kljub temu, da smo dopolnjevali Ustavo Republike Slovenije in večkrat spremenili Poslovnik Državnega zbora, smo se ob razpustu DZ znašli v pravni praznini. Skupaj, z ustavno pravnimi strokovnjaki in v strpnem dialogu, smo uspeli doseči dogovor s soglasjem vseh poslanskih skupin in poslancema narodnih skupnosti.

Skozi skoraj celotno dvajset letno obdobje je imel DZ RS še eno posebnost, ki je pomenila veliko obogatitev in združevala poslance iz različnih strank, to je ansambel Parlament Dixie band. Odprtost parlamenta in povezanost s prebivalkami in prebivalci RS se je odražala velikokrat skozi delo ansambla. Nastopi niso bili omejeni le na dejavnost DZ. Parlament Dixie band je deloval predvsem kot ambasador dobre volje in pomoči. Sodeloval je na mnogih državnih in meddržavnih dogodkih, predvsem pa smo, poslanci in ostali v ansamblu, svoje delo namenili podpori družbeno ranljivim skupinam in s tem izražali humanitarnost in dobrotelost. Posneli smo tudi štiri zgoščenske in jih v več tisoč izvodih poklonili v dobrotelne namene.

Poslanstvo in povezovalno vlogo Parlament Dixie banda bi bilo dobro nadaljevati, saj sam še vedno verjamem v misel, da kdor poje, slabo ne misli. In dobre misli naj nam bodo vedno vodilo.

DR.

Spomenka Hribar

članica Upravnega odbora
Društva poslancev 90

Ivo Hvalica

član Upravnega odbora Društva
poslancev 90

DR.

Marko Pavliha

nekdanji predsednik Društva
poslancev 90

DR. SPOMENKA HRIBAR

Pred spominskimi očmi se mi vsak dan bolj vsiljivo rišeta dve podobi: prva iz leta 1990, v času plebiscita o samostojnosti Slovenije, druga današnja, dvaindvajset let po njem. Podobi sta tako različni, da me ob njuni razliki zaboli pri srcu. In ne morem verjeti, kam smo zapeljali takratno našo odločitev.

Morda je v okviru vse nacije čas, skrajni čas za samopremislek ,kaj se je zgodilo in kje smo zašli. To vprašanje zadeva še posebej nas, poslance in poslanke, neposredne priče in akterje dvajsetletnega dogajanja. Sprašujem se, kako mi vidimo preteklo in današnje dogajanje na politični sceni? V tem sama vidim tudi smisel Društva poslancev 90. Proslave ob obletnicah državnih praznikov- to je že v redu, toda mi smo soodgovorni za današnje stanje; prav je, da se tega zavedamo in skušamo- s samokritičnim pregledom -osvetliti vzroke zanj. Morda bi takšna samorefleksija neposrednih političnih akterjev lahko pomagala uzreti ne le politične napake v preteklosti, temveč tudi kakšno lepšo, primernejšo pot v prihodnosti?

IVO HVALICA

Ob 20 letnici prvih volitev v Državni zbor bi moral uporabiti slavnostne in vznesene besede. Žal pa splošna družbena klima tega ne dopušča. Kako je mogoče, da je po dvajsetih letih zaupanje državljanov v slovenski parlament tako drastično padlo? Vzrokov je več, toda navedel bom zgolj tiste, ki po mojem mnenju vidno izstopajo:

1. Izrazita strankokracija s pretirano personalizacijo političnih strank.
2. Veljavni proporcionalni volilni sistem brez znotraj strankarsko demokratično izvoljene nacionalne liste, kar omogoča strankarskim "liderjem" samovoljno kreiranje kandidatnih list za volitve v DZ.
3. Nedorečen Zakon o poslancih z vsemi posledicami, ki iz tega izhajajo.
4. Novi poslovnik DZ, sprejet julija 2001, ki je močno osiromašil plenarna zasedanja DZ. Le-ta namreč zaseda brez kvoruma.

Čas je za temeljit premislek o navedenih ugotovitvah in čimprejšnje ukrepanje!

DR. MARKO PAVLIHA

O slovenskem ljudskem deblu in treh vejah oblasti. Korenine slovenskega debla segajo tisočletja globoko, vse do mostiščarjev in še globlje do zgodnje kamene dobe. Rasle in razvijale so se v keltski, rimljanski in karantanski prsti ter orale zemljo s pokristjanjevanjem, brižinskimi spomeniki, srednjeveškimi umeščanjem, Habsburžani, turškimi vpadi, kmečkimi punti, Trubarjevim protestantizmom, razsvetljenstvom, Ilirskimi provincami, romantičnim Prešernom, prvim pomladnim prebujenjem, Cankarjevim očiščenjem in pomlajenjem, dvema svetovnima vojnama, pobrateno kraljevino, pogumnim narodnoosvobodilnim bojem zoper fašizem in nacizem, bridkim bratomorom in socialistično, komunistično Jugoslavijo do njene krvave razdružitve. Ko so se zgodovinske, kulturne in politične korenine trdno ukoreninile, so rodile samobitno drevo vseh slovenskih dreves, ki je utelesilo večne sanje našega naroda. Toda ni še minilo četrto stoletje, ko že hudo načeti in obupani trpimo bolečino, da slovenske korenine še nikdar in nikoli niso

bile tako pretresljivo razkrečene in skorajda razčetverjene na levo in desno polovico enega naroda. Grčasto deblo ječi in poka po vsej dolžini; grozi, da se bo razklalo. Nič čudnega, da propadajo vse tri veje oblasti, ker pač ne morejo biti zdrave, če poganjajo iz bolnega debla. Nam sploh še lahko kdo pomaga? Kakopak, sami sebi in drug drugemu, saj smo venomer stali in obstali, le vsak, prav vsak od nas mora iskreno razmisliti o vrednotni čistosti lastnih vlaken, ki jih vrašča v skupno deblo. Morda je res skrajni čas, da v ustavo zapišemo zlato pravilo, toda ne onega fiskalnega, temveč edinega, ki ga pozna sleherni verstvo in vsak človečanski nauk: *Ravnajmo z drugimi tako kot si želimo, da bi oni rokovali z nami.* Mar nam je vseč, da so sotovariši do nas nesramni, nasilni, goljufivi, zavistni, škodoželjni in nasploh tako grozni, da človek ni več človeku volk, temveč Slovenec? Bržda ne, torej kaj še malodušno čakamo? Verjetnost družbenega izboljšanja je namreč premo sorazmerna z moralnim preporodom slehernika. Če bo ozdravelo ljudsko deblo, bo ozelenelo tudi zakonodajno, izvršilno in sodno vejevje. Ne potrebujemo tuje kemoterapije ali huliganskega radioaktivnega obsevanja, ne, zadostuje domovinsko duhovno gnojilo, svetovni etos, ki ga mora pridelovati tudi organizirana civilna družba, vključno z Društvom poslancev 90 kot zelenim mostom med desnico in levico ter skrbnikom demokratičnega parlamentarizma. Ob dvajseti obletnici prvih volitev v Državni zbor Republike Slovenije, ki so se dogodile 6. decembra 1992, se toplo zahvaljujem prvemu predsedniku društva gospodu Rudiju Mogetu za postavitve družvenega ogródja, zdajšnjemu predsedniku dr. Mitji Slavincu za impresivno kritino in vsem predsednikom državnega zbora za gostoljubno prepustitev »prostora«, žalibog v narekovajih, kajti za kaj več doslej ni bilo politične volje. Zategadelj ponovno apeliram na prvega med enakopravnimi poslanci, dr. Gregorja Viranta, da društvu pomaga in nam omogoči takšen urejen status, kot ga imajo podobne organizacije v razvitih državah. Naj sveti Miklavž prežene hudobne *parkeljne* iz Doline Šentflorjanske in nas vse Slovenke in Slovence obdaruje z mirnimi božičnimi prazniki in zdravim, srečnejšim in zadovoljnejšim novim letom. Nasvidenje v lepši prihodnosti.

Dosedanji predsedniki in podpredsedniki Državnega zbora

Predsedniki

mag. Herman Rigelnik
Janez Podobnik
Franc Feri Horvat
dr. Pavel Gantar
dr. Gregor Virant

Jožef Školč
Borut Pahor
France Cukjati
Ljubo Germič

Podpredsedniki

Miroslav Mozetič
Vladimir Topler
Borut Pahor
Andrej Gerenčer
Eda Okretič-Salmič
Anton Delak
Valentin Pohorec
Sašo Peče
France Cukjati
Jakob Presečnik
Romana Tomc

dr. Lev Kreft
Zoran Thaler
dr. Helena Hren Vencelj
Miroslav Luci
dr. Mihael Brejc
Irma Pavlinič Krebs
mag. Vasja Klavora
dr. Marko Pavliha
Miran Potrč
Renata Brunskole

KULTURNI PROGRAM

Parlament Dixie Band:

HIMNA

ZREILO JE ŽITO

KAJ TI JE DEKLICA

USODA CIGANKA

Seznam članov:

RUDI MOGE – klarinet, vodja;

GREGOR GRAŠIČ – trobenta;

LJUBO GERMIČ – tenor saksofon;

JANEZ PER – pozavna;

TOMAŽ MARIJAN JEGLIČ – klavir;

BORUT UČAKAR – kitara;

PRIMOŽ PER – bas kitara;

JANEZ PER ml. - bobni

BREDA SENČAR- vokal

JERCA MRZEL- vokal

Glasbena šola Trbovlje:

KATJA HERCOG – kitara

A. Veriete: NOCTURNO

učiteljica: Ana Kralj

ZALA PESTOTNIK in KLARA GOSTEJ, altovska kljunasta flavta, EMIR

IBRAKIĆ– kitara

L. Delibes: CVETLIČNI DUET IZ OPERE LAKME

učitelj: Anton Šemrov

GAŠPER CESTNIK – harmonika

J. Gade: JALOUSE

učitelj: Alojz Stradar

KOLOFON

Urednik: **dr. Mitja SLAVINEC**

Tehnična urednica in prelom: **Nina JUG**

Tisk: **AIP Praprotnik**

Naklada: **350 izvodov**

Založnik: **Društvo poslancev 90, Ljubljana**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Univerzitetna knjižnica Maribor

342.532:342.8(497.4)"1992/2012"(082)

DVAJSET let prvih volitev v Državni zbor RS

20. let prvih volitev v Državni zbor :

slavnostna akademija : zbornik povzetkov /

[urednik Mitja Slavinec]. - [Ljubljana] : Društvo

poslancev 90, 2012

ISBN 978-961-269-866-9

1. Slavinec, Mitja

COBISS.SI-ID 72332289